Receptförskrivning av läkemedel

Nedanstående information bygger bland annat på Läkemedelsverkets receptföreskrifter, *Läkemedelsverkets föreskrifter (HSLF-FS 2021:75), om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit* och syftar till att underlätta vid förskrivning av läkemedel.

I Sverige är elektronisk förskrivning via e-recept huvudregel vid förskrivning av läkemedel och recept förskrivs inom Region Jönköpings län (RJL) i första hand direkt i journalsystemet.

Förskrivarkod måste anges på receptet för att det ska få expedieras på apotek. För att patienten ska kunna ta del av läkemedelsförmånen måste även arbetsplatskod anges på receptet.

Giltighetstid för recept är ett år. Det går att förkorta giltighetstiden, till exempel vid antibiotikarecept, men det går inte att förlänga giltighetstiden.

Arbetsplatskoder

Alla recept, hjälpmedelskort och livsmedelsanvisningar måste vara försedda med arbetsplatskod för att läkemedel ska ingå i läkemedelsförmånen (högkostnadsskyddet). Saknas arbetsplatskod kan receptet fortfarande expedieras på apotek, men läkemedelsförmånen kan inte användas. Arbetsplatskoder i RJL börjar på 0600000.

Folkhälsa och sjukvård ansvarar för utlämnandet och underhåll av arbetsplatskoder till förskrivare som inte är anställda av RJL enligt följande:

Förutsättningar att få arbetsplatskod:

- Verksamheten ska ligga inom Jönköpings län
- Pensionerade läkare eller fritidspraktiker utan fysisk arbetsplats ska vara folkbokförda inom Jönköpings län

Förskrivaren förutsätts:

- Använda såväl arbetsplatskod som personlig förskrivarkod
- Ha god följsamhet till Läkemedelskommitténs rekommendationer
- Förskriva enligt vetenskap och beprövad erfarenhet
- Att vid förfrågan redovisa förskrivarprofil som kan beställas från e-hälsomyndigheten, ”Min förskrivning”

För att ansöka om arbetsplatskod används formuläret Arbetsplatskoder, beställning.

Arbetsplatskoder, beställning, (RjL 1304)

Ifyllt och undertecknat dokument scannas in och mailas till folkhalsa.sjukvard@rjl.se.

alternativt postas till: Region Jönköpings län, Box 1024 551 11 Jönköping. Märk kuvertet med "arbetsplatskod".

Kontaktuppgifter gällande arbetsplatskoder

Arbetsplatskoder till verksamheter inom Region Jönköpings län inklusive Vårdval regionledningskontoret.ekonomi@rjl.se

Arbetsplatskoder till förskrivare/verksamheter utanför Region Jönköpings län folkhalsa.sjukvard@rjl.se

Förskrivarkoder

Förskrivarkod, bestående av sju siffror, är obligatorisk på recept. Om den saknas är det ett expeditionshinder, det vill säga då kan receptet inte expedieras på apotek. Det är Socialstyrelsen som handhar förskrivarkoder och alla legitimerade förskrivare har en personlig förskrivarkod. Nylegitimerade förskrivare får sin förskrivarkod samband med att legitimationen utfärdas. Sjuksköterskor och barnmorskor tilldelas sin förskrivarkod när Socialstyrelsen godkänt deras begäran om förskrivningsrätt.

Gruppförskrivarkoder - läkare

Den som har ett särskilt förordnande att utöva yrket tilldelas en gruppförskrivarkod av den vårdgivare där anställningen finns. Ett särskilt förordnande får ges till den som genomgått en sådan utbildning som anges i Socialstyrelsens föreskrifter HSLF-FS 2022:20. Ett särskilt förordnande gäller för en viss tjänst och är tidsbegränsat. RJL beslutar om särskilt förordnande för sin verksamhet. Andra vårdgivare ansöker hos Socialstyrelsen om särskilt förordnande, även om vårdgivaren har ett avtal med Region Jönköpings län. Tilldelad gruppförskrivarkod ska tas bort när det särskilda förordnandet upphör eller läkaren erhåller sin personliga förskrivarkod.

Kontaktuppgifter om förskrivarkoder

Uppgifter om förskrivarkoder, Socialstyrelsen

hosp@socialstyrelsen.se

075-247 30 00 (måndag-fredag 12.30-14.00)

Högkostnadsskydd för läkemedel

De flesta läkemedel som skrivs på recept omfattas av högkostnadsskyddet. Det finns dock de läkemedel som inte omfattas alls och de läkemedel som har begränsad förmån, se under rubrik ”Läkemedel inom läkemedelsförmånen”. Det är Tandvård- och läkemedelsförmånsverket, TLV, som beslutar om och hur ett ska läkemedel subventioneras, det vill säga ingå i högkostnadsskyddet.

För personer under 18 år är receptförskrivna läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet kostnadsfria.

För mer information, se TLV:s hemsida.

Läkemedel inom läkemedelsförmånen

Tandvård- och läkemedelsförmånsverket, TLV, beslutar vilka läkemedel subventioneras och därmed ingår i läkemedelsförmånen till förmånsberättigade personer. Ett läkemedel kan subventioneras helt eller med begränsning. En begränsning är till exempel att läkemedlet endast subventioneras för en viss patientpopulation, viss indikation eller endast om annat läkemedel prövats först. Begränsningen gäller även vid off-label förskrivning.

För mer information, se TLV:s hemsida.

Förmånsberättigad person

Läkemedelsförmånsberättigad person är den som är bosatt eller anställd i Sverige samt den som uppfyller kraven för EU:s regelverk om samordning av de sociala trygghetssystemen. Personer som är bosatta i Sverige och studerar utomlands har rätt till förmån så länge han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning. Personer som kommer till Sverige för att studera och inte uppfyller kraven för EU:s regelverk har inte rätt till förmån.

Asylsökande

Asylsökande är inte förmånsberättigade. Vid uppvisande av giltigt LMA-kort på apotek betalar enskild vuxen (över 18 år) en egenavgift på 50 kr för läkemedel förskrivna vid samma tillfälle och av samma förskrivare, resterande kostnad fakturerar apoteket Migrationsverket. Uttaget på receptet får gälla högst tre månaders förbrukning. Smittskyddsläkemedel och förbrukningsartiklar är undantagna egenavgift och hela kostnaden faktureras.

Patient med skyddade personuppgifter eller skyddsbehov

Grundrekommendation är att e-recept med personnummer bör användas så långt som möjligt, se riktlinje *Hantering av patienter med skyddade personuppgifter inom hälso- och sjukvård*, Region Jönköpings läns intranät.

Undantag är om t.ex. hot finns mot patienten inom vård/apotek eller om patienten inte har hunnit få sekretesskydd i folkbokföringen, se rutin *Cosmic, Patienter med skyddade personuppgifter, rutin*.

För hantering i Cosmic och Nationell läkemedelslista, NLL, se rekommendation *Cosmic och NLL, förskrivning till patient med skyddade personuppgifter eller skyddsbehov*.

Maskinellt dosdispenserade läkemedel

Recept till patienter som har maskinellt dosdispenserade läkemedel ska förskrivas i förskrivningsstödet Pascal, vilket man når via uthoppslösning från

journalsystemet. Det är särskilt viktigt för de läkemedel som ska dispenseras i dospåsarna. Om det på grund av till exempel driftsstörningar inte går att göra förskrivningarna i Pascal får recept förskrivas i Cosmic.

Läs mer om *Maskinellt dosdispenserade läkemedel* på Folkhälsa-sjukvårdswebben.

Telefonrecept

Receptförskrivning via telefon ska göras restriktivt. Ett telefonrecept gäller enbart för ett uttag. Av narkotiska läkemedel får enbart mindre mängder förskrivas.

Receptförnyelse

Önskemål om receptförnyelse kan lämnas av patient på olika sätt; till exempel i 1177, TeleQ och BraLiv Nära appen.

Önskemålet om receptförnyelse bör i RJL hanteras inom 3 arbetsdagar, men önskemålet behöver inte generera recept.

I samband med receptförnyelse ska ställningstagande tas till fortsatt behandling, så därför bör recept i så stor utsträckning som möjligt förnyas i samband med bokad vårdkontakt med ansvarig förskrivare. Slentrianmässig receptförnyelse ska undvikas och extra uppmärksamhet krävs vid receptförnyelse av beroendeframkallande läkemedel. För mer information se *Beroendeframkallande läkemedel* på Folkhälsa- sjukvårdswebben.

För att säkerställa en god hemberedskap av läkemedel hos patienten bör recept förnyas när patienten har drygt en (1) månads förbrukning av läkemedlet kvar hemma.

Läs mer om Egenberedskap av läkemedel och förbrukningsartiklar hos Socialstyrelsen.

Receptblanketter

Elektronisk förskrivning med e-recept är huvudregel vid utfärdandet av recept till människa. Pappersrecept, så kallad receptblankett, används enbart i undantagsfall.

Undantag från kravet på elektronisk förskrivning kan göras när

- Teknisk störning vid förskrivningstillfället omöjliggör elektronisk förskrivning
- Recept ska kunna hämtas ut på apotek i annat EES-land
- Förskrivaren bedömer att patienten har särskilda skyddsbehov. Observera att information om receptet ändå kommer att finnas i elektronisk form då information om uthämtade läkemedel finns i Nationella läkemedelslistan.
- Något annat särskilt skäl. Observera att avsaknad av elektroniskt förskrivningssystem inte är giltigt skäl.

Samma receptblankett används för alla läkemedel. Receptblanketten är försedd med serienummer och anpassad till de uppgifter som ska anges på receptet.

På pappersreceptet ska förskrivarkod och arbetsplatskod anges, helst i maskinläsbar form (dvs med streckkod) men kan i undantagsfall, till exempel vid driftstörning, skrivas för hand. Klisteretiketter med förskrivarkod och arbetsplatskod kan beställas via Adda.

För vägledning hur receptblankett fylls i för hand, se *Fylla i receptblankett* under Relaterat innehåll.

Då receptblankett används som reservrutin vid tekniska störningar behöver alla vårdenheter som förskriver läkemedel ha receptblanketter tillgängligt. Blanketterna ska förvaras oåtkomligt för obehöriga.

Varje enhet ansvarar för att beställa egna receptblanketter via Adda.

Läs mer om hur receptblanketter och klisteretiketter beställs på *Beställa receptblanketter,* Region Jönköpings läns intranät.

Fritidsförskrivning

Fritidsförskrivning avser förskrivning av läkemedel för eget bruk, till närstående eller andra, och sker på fritiden, det vill säga utanför uppdraget som medarbetare i RJL eller medarbetare hos vårdgivare som RJL har samarbetsavtal med. Fritidsförskrivning gäller endast för legitimerade förskrivare.

Förskrivare som inte är legitimerade (till exempel AT-läkare) får under tiden som man har ett förordnade enbart förskriva till patienter vid tjänstestället. Förskrivning för eget bruk/fritidsförskrivning är alltså inte möjligt.

Förskrivare anställd av Region Jönköpings län

- Fritidsförskrivning bör ske i journalsystemet Cosmic, då all läkemedelsförskrivning, för att öka patientsäkerheten, ska synas i patientjournalen.
- För hantering i Cosmic, Se *Cosmic läkemedel, vårdkontakt inklusive fritidsförskrivning, rekommendation* på Folkhälsa- och sjukvårdswebben.
- Fritidsförskrivningen sker på den arbetsplatskod där medarbetaren vid förskrivningstillfället är anställd.
- Samtycke ska begäras in för att få tillgång till läkemedelslistan i Cosmic.
- Det är avstämt med Region Jönköpings läns juridikavdelning Cosmic läkemedelslista (enbart) kan användas vid fritidsförskrivning.
- Vid behov av journalinformation, utöver läkemedelsinformation, ska journalkopior begäras ut från aktuell vårdenhet (klinik eller vårdcentral). Direktåtkomst är inte tillåtet enligt patientdatalagen.
- Förskrivaren ska följa de krav som gäller enligt patientdatalagen i fråga om bland annat medicinsk dokumentation.
- Eftersom fritidsförskrivning inte utförs i uppdraget som medarbetare i Region Jönköpings län ska dokumentation, förutom förskrivning, inte ske i Cosmic utan det är alltså upp till var och en att ansvara för detta enligt patientdatalagen.

- Förskrivaren förutsätts ha god följsamhet till läkemedelskommitténs rekommendationer samt förskriva enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Förskrivare som inte är anställd av Region Jönköpings län
Se rubrik ”Arbetsplatskoder” för villkor och ansökningsförfarande gällande arbetsplatskod.

För förskrivare som inte har tillgång till Cosmic tillhandahåller E-hälsomyndigheten ett webbaserat, kostnadsfritt verktyg för elektronisk förskrivning, Förskrivningskollen.

För inloggning, manual med mera gällande Förskrivningskollen, se E-hälsomyndighetens hemsida.